

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره تدوین رویه‌های حسابداری و حسابرسی

دستورالعمل حسابداری وجوه

اداره شده (ریالی)

فهرست مطالب

۲	مقدمه
۲	الف - بخش غیر تلفیقی
۲	۱- ثبت حسابداری انعقاد قرارداد عاملیت
۲	۲- ثبت های حسابداری هنگام دریافت وجه از واگذارنده وجوه اداره شده
۳	۳- ثبت های حسابداری وثایق و تضامین مأخوذه
۴	۴- ثبت های حسابداری در زمان انعقاد قرارداد تسهیلات از محل وجوه اداره شده بین متقاضی و مؤسسه اعتباری
۴	۵- ثبت های حسابداری در زمان اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده
۵	۶- ثبت های حسابداری وصول اقساط تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده
۶	۷- ثبت های حسابداری دریافت وجه التزام تاخیر تادیه دین
۷	۸- ثبت های حسابداری برگشت حساب های انتظامی
۸	۹- ثبت های حسابداری در زمان اتمام قرارداد عاملیت و پرداخت وجه به واگذارنده
۸	۱۰- ثبت حسابداری برگشت حساب های انتظامی در زمان اتمام قرارداد عاملیت
۸	ب- بخش تلفیقی

«دستورالعمل حسابداری وجوه اداره شده (ریالی)»

مقدمه

به استناد بند (ج) ماده (۳۳) «قانون پولی و بانکی کشور» و جزء (۶) بند (الف) ماده (۲۳) «قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» و در اجرای تبصره ذیل ماده (۸) «دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)»، مصوب شورای پول و اعتبار، با هدف ایجاد وحدت رویه در شناسایی و ثبت دقیق رویدادهای مالی مربوط به وجوه اداره شده توسط مؤسسات اعتباری و نیز ارتقاء شفافیت صورتهای مالی آنها، «دستورالعمل حسابداری وجوه اداره شده (ریالی)» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می شود، در دو بخش غیرتلفیقی و تلفیقی به شرح زیر تدوین می گردد:

الف – بخش غیرتلفیقی

۱- ثبت حسابداری انعقاد قرارداد عاملیت

در زمان انعقاد قرارداد عاملیت، ثبت حسابداری زیر در سرفصل حسابهای زیرخط انجام می شود:

بد: حسابهای انتظامی - قرارداد عاملیت وجوه اداره شده (کد حساب: ۳-۴-۱۳-۴۳۰۰)	xxxx به مبلغ یک ریال
بس: طرف حسابهای انتظامی (کد حساب: ۳-۹-۱۳-۸۶۰۰)	xxxx به مبلغ یک ریال

۲- ثبتهای حسابداری هنگام دریافت وجه از واگذارنده وجوه اداره شده

۲-۱- واریز وجه از سوی واگذارنده به مؤسسه اعتباری به صورت زیر در سرفصل حسابهای بالای خط ثبت می گردد:

بد: سپرده قرض الحسنه جاری به ریال / سپرده قرض الحسنه پس انداز به ریال / سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت به ریال (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۴۰۰ / ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۳-۴۷۱۰)	xxxx به مبلغ دریافت شده از واگذارنده طبق قرارداد عاملیت
بس: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال - به تفکیک واگذارنده (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۵۲۰)	xxxx به مبلغ دریافت شده از واگذارنده طبق قرارداد عاملیت

۲-۲- در هنگام واریز وجه از سوی واگذارنده به مؤسسه اعتباری، به میزان وجوه اداره شده، ثبت زیر در سرفصل

حساب‌های زیرخط انجام می‌شود:

بده: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال - به تفکیک واگذارنده (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۵۰)	XXXX به مبلغ دریافت شده از واگذارنده طبق قرارداد عاملیت
بسی: وجوه اداره شده به ریال - به تفکیک واگذارنده (کد حساب: ۳-۹-۱۰-۸۵۰۰)	XXXX به مبلغ دریافت شده از واگذارنده طبق قرارداد عاملیت

۳- ثبت‌های حسابداری وثایق و تضامین مأخوذه

۳-۱- در صورتی که طبق قرارداد عاملیت، اخذ وثایق از متقاضی بر عهده مؤسسه اعتباری باشد، اخذ وثایق از متقاضی،

به شرح زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط ثبت می‌شود:

بده: حساب‌های انتظامی - وثایق وجوه اداره شده (کد حساب: ۳-۴-۱۳-۴۳۰۰)	XXXX به ارزش وثایق
بسی: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۳-۹-۱۳-۸۶۰۰)	XXXX به ارزش وثایق

۳-۲- برای هر یک از وثایق اخذ شده، ثبت حسابداری زیر به ارزش یک ریال برای هر وثیقه به شرح زیر در سرفصل

حساب‌های زیرخط اعمال می‌شود:

بده: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی مربوط به وجوه اداره شده (کد حساب: ۳-۴-۱۳-۴۳۰۰)	XXXX به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال
بسی: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۳-۹-۱۳-۸۶۰۰)	XXXX به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال

۳-۳- محاسبه و اخذ کارمزد ارزیابی وثایق و کارمزد سایر خدمات بانکی ارائه شده در چارچوب قرارداد عاملیت به

شرح زیر در سرفصل حساب‌های بالای خط ترازنامه ثبت می‌گردد:

بده: سپرده قرض الحسنه جاری به ریال / سپرده قرض الحسنه پس انداز به ریال / سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت به ریال (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۳-۴۷۱۰)	XXXX به مبلغ کارمزد تعیین شده در چارچوب قرارداد عاملیت
بسی: کارمزد تحقق یافته خدمات بانکی به ریال (کد حساب: ۳-۷-۱۰-۷۷۰۰)	XXXX به مبلغ کارمزد تعیین شده در چارچوب قرارداد عاملیت

تبصره- در صورتی که کارمزد مذکور به صورت کلی تعیین و از واگذارنده دریافت شود، ثبت ردیف (۳-۳) در دفاتر انجام و صرفاً حساب واگذارنده، جایگزین حساب متقاضی دریافت تسهیلات می‌گردد.

۴- ثبت‌های حسابداری در زمان انعقاد قرارداد تسهیلات از محل وجوه اداره شده بین متقاضی و مؤسسه اعتباری

۴-۱- پس از انعقاد قرارداد تسهیلات، قرارداد مذکور در حساب انتظامی قراردادها به مبلغ یک ریال به شرح زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط ترازنامه ثبت می‌گردد:

بده: حساب‌های انتظامی - قراردادهای تسهیلاتی مربوط به وجوه اداره شده	xxxx	به مبلغ یک ریال
(کد حساب: ۳-۴-۱۳-۴۳۰۰)		
بسی: طرف حساب‌های انتظامی	xxxx	به مبلغ یک ریال
(کد حساب: ۳-۹-۱۳-۸۶۰۰)		

۴-۲- چنانچه دریافت مبلغ بابت ابطال تمبر مالیاتی در قرارداد عاملیت، ذکر شده باشد، مبلغ مزبور به شرح زیر در سرفصل حساب‌های بالای خط ترازنامه ثبت می‌شود:

بده: سپرده قرض‌الحسنه جاری به ریال / سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز به	xxxx	به مبلغ تمبر مالیاتی
ریال / سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت به ریال		
(کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۴۰۰ / ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۳-۴۷۱۰)		
بسی: تمبر مالیاتی به ریال	xxxx	به مبلغ تمبر مالیاتی
(کد حساب: ۳-۱-۱۰-۰۱۳۰)		

۵- ثبت‌های حسابداری در زمان اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده

۵-۱- تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده مصرف نشده، به شرح زیر در سرفصل حساب‌های بالای خط ترازنامه ثبت می‌گردد:

بده: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال - به تفکیک واگذارنده	xxxx	به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده
(کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۵۲۰)		
بسی: سپرده قرض‌الحسنه جاری به ریال / سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز به	xxxx	به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده
ریال / سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت به ریال		
(کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۴۰۰ / ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۳-۴۷۱۰)		

۵-۲- تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده مصرف نشده، به شرح زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط ترازنامه

ثبت می‌گردد:

به مبلغ اصل و سود تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده	XXXX	بده: تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده به ریال (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۰۰)
به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده	XXXX	بسی: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۵۰)
به مبلغ سود تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده	XXXX	بسی: سود آتی تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده به ریال (کد حساب: ۳-۹-۱۰-۸۵۲۰)

۵-۳- کارمزد دریافتی از واگذارنده وجوه/ دریافت‌کننده تسهیلات توسط مؤسسه اعتباری در چارچوب قرارداد عاملیت

به شرح زیر در سرفصل حساب‌های بالای خط ترازنامه ثبت می‌گردد:

به مبلغ کارمزد متعلقه طبق قرارداد عاملیت	XXXX	بده: سپرده قرض‌الحسنه جاری به ریال / سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز به ریال / سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت به ریال (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۴۰۰ / ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۳-۴۷۱۰)
به مبلغ کارمزد متعلقه طبق قرارداد عاملیت	XXXX	بسی: کارمزد تحقق یافته خدمات بانکی به ریال (کد حساب: ۳-۷-۱۰-۷۷۰۰)

۶- ثبت‌های حسابداری وصول اقساط تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده

۶-۱- در زمان وصول اقساط تسهیلات، ثبت حسابداری زیر در سرفصل حساب‌های بالای خط ترازنامه انجام می‌شود:

به مبلغ هر قسط وصولی	XXXX	بده: سپرده قرض‌الحسنه جاری به ریال / سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز به ریال / سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت به ریال (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۴۰۰ / ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۳-۴۷۱۰)
به مبلغ هر قسط وصولی	XXXX	بسی: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال- به تفکیک واگذارنده (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۵۲۰)

۶-۲- در زمان وصول اقساط تسهیلات، ثبت حسابداری زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط ترازنامه انجام می‌شود:

به مبلغ اصل قسط وصولی	XXXX	بده: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۵۰)
به مبلغ سود قسط وصولی	XXXX	بده: سود آتی تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده به ریال (کد حساب: ۳-۹-۱۰-۸۵۲۰)
به مبلغ اصل و سود قسط وصولی	XXXX	بسی: تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده به ریال (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۰۰)

۷- ثبت‌های حسابداری دریافت وجه‌التزام تاخیر تادیه دین

۷-۱- چنانچه طبق قرارداد عاملیت محاسبه و دریافت وجه‌التزام تاخیر تادیه دین مجاز باشد، در مورد تسهیلاتی که در سررسید وصول نشده است، در مقاطع گزارشگری مالی مورد نظر، از تاریخ سررسید یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تاخیر تادیه دین تا مقطع گزارشگری مالی، وجه‌التزام تاخیر تادیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط ترازنامه ثبت خواهد شد:

بده: تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده به ریال - وجه‌التزام تاخیر تادیه دین (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۰۰)	به میزان وجه‌التزام تاخیر تادیه دین متعلقه XXXX
بسی: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۵۰)	به میزان وجه‌التزام تاخیر تادیه دین متعلقه XXXX

۷-۲- وصول وجه‌التزام تاخیر تادیه دین به شرح زیر در سرفصل حساب‌های بالای خط دفاتر انجام می‌شود:

بده: سپرده قرض‌الحسنه جاری به ریال / سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز به ریال / سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت به ریال (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۴۰۰ / ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۳-۴۷۱۰)	به میزان وجه‌التزام تاخیر تادیه دین وصولی XXXX
بسی: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال - به تفکیک واگذارنده (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۵۲۰)	به میزان وجه‌التزام تاخیر تادیه دین وصولی XXXX

۷-۳- شناسایی وجه‌التزام تاخیر تادیه دین، به شرح زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط دفاتر ثبت می‌گردد:

الف:

بده: تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده به ریال - وجه‌التزام تاخیر تادیه دین (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۰۰)	به مبلغ مابه‌التفاوت مبلغ وصولی با وجه‌التزام تاخیر تادیه دین شناسایی شده در گذشته XXXX
بسی: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۵۰)	به مبلغ مابه‌التفاوت مبلغ وصولی با وجه‌التزام تاخیر تادیه دین شناسایی شده در گذشته XXXX

ب:

بده: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۵۰)	به مبلغ وصولی XXXX
بسی: تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده به ریال - وجه‌التزام تاخیر تادیه دین (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۰۰)	به مبلغ وصولی XXXX

۸- ثبت‌های حسابداری برگشت حساب‌های انتظامی

۸-۱- در صورت اخذ وثایق از مشتری طبق قرارداد عاملیت و پس از تسویه کامل تسهیلات دریافتی از محل وجوه اداره شده از سوی دریافت‌کننده تسهیلات، ثبت برگشت حساب‌های انتظامی به شرح زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط ترازنامه منعکس می‌شود:

بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۳-۹-۱۳-۸۶۰۰)	xxxx	به ارزش وثایق
بسی: حساب‌های انتظامی - وثایق مربوط به وجوه اداره شده (کد حساب: ۳-۴-۱۳-۴۳۰۰)	xxxx	به ارزش وثایق

۸-۲- برای هر یک از وثایق اخذ شده و پس از تسویه کامل تسهیلات دریافتی از محل وجوه اداره شده از سوی دریافت‌کننده تسهیلات، ثبت برگشت حساب‌های انتظامی به شرح زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط ترازنامه اعمال می‌شود:

بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۳-۹-۱۳-۸۶۰۰)	xxxx	به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال
بسی: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی مربوط به وجوه اداره شده (کد حساب: ۳-۴-۱۳-۴۳۰۰)	xxxx	به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال

۸-۳- پس از تسویه کامل تسهیلات دریافتی از محل وجوه اداره شده از سوی دریافت‌کننده تسهیلات، ثبت برگشت حساب‌های انتظامی قرارداد تسهیلات به شرح زیر در سرفصل حساب‌های زیرخط ثبت می‌گردد:

بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۳-۹-۱۳-۸۶۰۰)	xxxx	به مبلغ یک ریال
بسی: حساب‌های انتظامی - قراردادهای تسهیلاتی مربوط به وجوه اداره شده (کد حساب: ۳-۴-۱۳-۴۳۰۰)	xxxx	به مبلغ یک ریال

۹- ثبت‌های حسابداری در زمان اتمام قرارداد عاملیت و پرداخت وجه به واگذارنده

۹-۱- در زمان اتمام قرارداد عاملیت و پرداخت وجه به واگذارنده، ثبت زیر در سرفصل حساب‌های بالای خط دفاتر

انجام می‌شود:

بده: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۵۲۰)	XXXX	به مبلغ وجه پرداخت شده به واگذارنده
بسی: سپرده قرض الحسنه جاری به ریال / سپرده قرض الحسنه پس‌انداز به ریال / سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت به ریال (کد حساب: ۳-۵-۱۰-۴۴۰۰ / ۳-۵-۱۰-۴۴۲۰ / ۳-۵-۱۳-۴۷۱۰)	XXXX	به مبلغ وجه پرداخت شده به واگذارنده

۹-۲- پس از بازپرداخت وجه به واگذارنده، ثبت زیر در سرفصل حساب‌های زیر خط دفاتر انجام می‌شود:

بده: وجوه اداره شده به ریال (کد حساب: ۳-۹-۱۰-۸۵۰۰)	XXXX	به مبلغ دریافت شده اولیه از واگذارنده
بسی: وجوه اداره شده مصرف نشده به ریال (کد حساب: ۳-۴-۱۰-۴۲۵۰)	XXXX	به مبلغ دریافت شده اولیه از واگذارنده

۹-۲-۱- قبل از اتمام قرارداد عاملیت در زمان عودت وجه به واگذارنده، ثبت‌های حسابداری فوق تکرار می‌شود.

۱۰- ثبت حسابداری برگشت حساب‌های انتظامی در زمان اتمام قرارداد عاملیت

در زمان اتمام قرارداد عاملیت، ثبت برگشت حساب‌های انتظامی در سرفصل حساب‌های زیر خط ترازنامه انجام می‌شود:

بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۳-۹-۱۳-۸۶۰۰)	XXXX	به مبلغ یک ریال
بسی: حساب‌های انتظامی - قرارداد عاملیت وجوه اداره شده (کد حساب: ۳-۴-۱۳-۴۳۰۰)	XXXX	به مبلغ یک ریال

ب- بخش تلفیقی

در وجوه اداره شده تلفیقی، سهم واگذارنده وجوه طبق ثبت‌های حسابداری مطروحه در بخش غیرتلفیقی این دستورالعمل و ثبت‌های حسابداری مرتبط با سهم موسسه اعتباری از تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده، حسب عقود استفاده شده و منطبق با قرارداد عاملیت، مطابق با مفاد دستورالعمل‌های حسابداری ابلاغی از سوی بانک مرکزی در آن خصوص در دفاتر ثبت می‌گردد.

«دستورالعمل حسابداری وجوه اداره شده (ریالی)» در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۲۷ کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در (۱۰) ماده و (۱) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می‌باشد.